

Verharding
hoef je niet
altijd nieuw
te kopen. Alt
en Dìl van
Zadelhoff
hadden her en
der nog aardig
wat stenen
liggen in hun
Amsterdamse
stadstuin.
Het punt was
alleen dat het
nogal verschil-
lende soorten
steen waren.
Toen kwam
Alt op een
lumineus idee:
crazy paving.

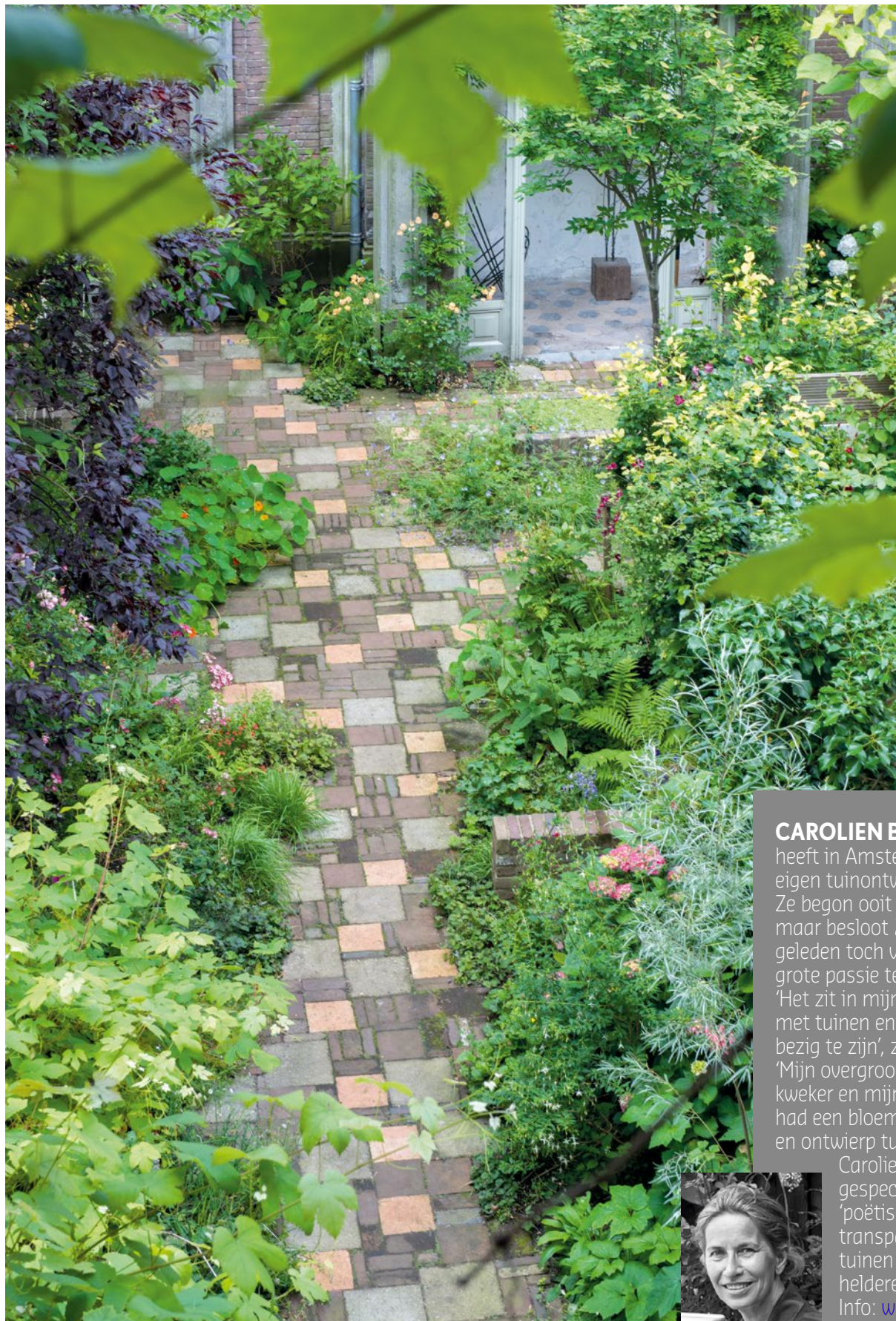
Tekst Edwin Oden
Beeld Maayke de Ridder

Puik POT- POURRI

Het groen wint het van de crazy paving.

CAROLIEN BARKMAN

heeft in Amsterdam haar eigen tuinontwerpbureau. Ze begon ooit als jurist, maar besloot 25 jaar geleden toch voor haar grote passie te gaan. 'Het zit in mijn genen om met tuinen en planten bezig te zijn', zegt ze. 'Mijn overgrootvader was kweker en mijn tante had een bloemenwinkel en ontwierp tuinen.'

Carolien is gespecialiseerd in 'poëtische, losse, transparante' tuinen met heldere lijnen. Info: www.carolienbarkman.nl

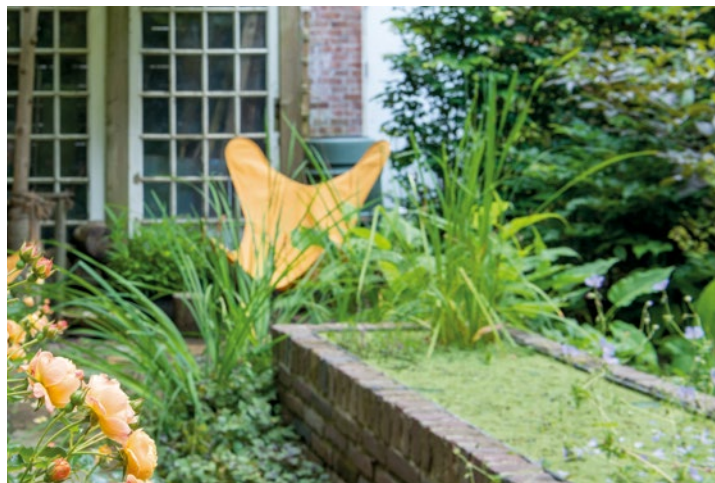
"Ik heb lang geëmmerd met het gras in onze tuin", verzucht Alt van Zadelhoff. "In tuinen hou ik van gras; in principe ben ik geen liefhebber van steen, dat is me vaak te aangeharkt. Maar het gras wilde bij ons steeds niet lukken. Onze tuin ligt tussen hoge herenhuizen, waardoor het er ten eerste te donker is voor gras. En het is bij ons ook te nat, hier in Amsterdam-Oost zit je met een spade diep al in het grondwater. We kregen wel gras hoor, maar als je het maaide, trok je het zo uit de grond. Je kreeg moddervoeten als je door de tuin liep. Toen heb ik besloten: toch maar stenen erin, ook al was dat contrecœur."

Alt en zijn vrouw Dil houden van hergebruikte materialen. "Dat is beter voor het milieu, en gebruikte materialen zijn doorleefd: ze geven meer sfeer. Vaak zie je dat mensen alles uit hun tuin laten halen en hem dan volledig met nieuwe verharding laten aanleggen. Dat is leuk voor de bedrijven die dat verkopen, maar het is een enorme verspilling van materiaal, tijd en mankracht, en je tuin komt er dan veel te strak uit te zien. Wij houden juist van een natuurlijke, wat lossere sfeer."

Het toeval wilde dat de burens wél een hele nieuwe verharding hadden aangelegd en van hun lading oude, verweerde stoeptegels af wilden, waarop Alt zei: geef maar hier. Ze zaten toen met een lading oude klinkers van zichzelf, in verschillende afmetingen, en stoeptegels van de buurman. Alt: "Dat was het moment waarop we de hulp inriepen van tuinontwerper Carolien Barkman. Behalve het wegwijnende gras was onze tuin in de loop der jaren namelijk ook overgroeid en verwilderd: de hoogste tijd om Carolien te vragen eerst een nieuw totaalontwerp te maken." Op basis van haar ontwerp begon Alt te tellen en rekenen: hoeveel oppervlak moest er worden bestraat, en had hij dan genoeg stenen? "Zo ontdekte ik dat ik nog wat tekort kwam. Wij kenden een plavuizenopkoper aan de vecht, daar hebben we twee partijen oude plavuizen gevonden. Ze waren sleets en dof, maar ik dacht: die met die oranjegele kleur is misschien wel leuk erbij, dat haalt straks al die verschillende stenen bij elkaar."

Vervolgens was het nog wel een hele puzzel, want hoe leg je dat ratjetoe aan stenen op zo'n manier dat er geen rommelig beeld ontstaat? Alt glimlacht: "Ik was naar een tentoonstelling van de Russische schilder Malevich geweest. Op zijn schilderijen zie je ook verschillende vlakken en kleuren die toch harmoniëren. Dat inspireerde me." Hij begon gewoon maar met uitproberen: als proef een vierkante meter stenen op de grond in zo'n verband neerleggen dat het een 'waaninnig' maar toch vanzelfsprekend ritme opleverde. "Zo kwam ik uit op: per vier stoeptegels twaalf klinkers erbij, plus drie van de ene en drie van de andere plavuizen." De hoveniers hadden er vervolgens nog wel een hele klus aan om de stenen zo te leggen dat het totaal een aangenaam patroon zou krijgen. "We ontdekten dat er, als je niet oppaste, al snel een dominante lijn ontstond in de oranjegele stenen: dat zou het hele gevoel van 'crazy paving' doen verdwijnen. Dus hebben we die kleur steeds verspringend gelegd. Het eindresultaat was verrassend mooi: door de regelmaat in de chaos gaan de verschillende stenen werken als één vlak, wat de tuin trouwens gevoelsmatig groter maakt."

De losse beplantingsstijl waarvoor Carolien Barkman koos, past bij de gekte van de bestrating: "En bij de bewoners en hun huis, dat ook in losse stijl is ingericht. Maar met veel verschillende planten door elkaar bestaat wel het gevaar dat de dieptewerking verloren gaat. Je oog moet wel door de tuin worden geleid. Daarvoor heb ik overdwars een aantal lage muurtjes geplaatst, als ankerpunten voor het oog." Ook om de dieptewerking te vergroten, creëerde ze links achterin de tuin nog een terrasje, "dat is het leuke van de tuin: dat hij de hoek om gaat." Rechts achterin zit de blikvanger: de in sfeervol 'french gray' geschilderde ingang van een koetshuis dat hier ooit stond. Carolien plantte er de

De ingemetselde zinken vijverbak creëert een gezellig plekje in de tuin.

TIPS VOOR CRAZY PAVING

- Leg eerst als proef een vierkante meter met de verschillende stenen bij elkaar en probeer allerlei verhoudingen uit: het mag gek zijn, maar als het te bont en druk wordt, verlies je de rust in de waanzinnigheid.
- Houd de hoeveelheid steen in de tuin zo beperkt mogelijk. Het groen moet wel de overhand houden.
- Maak je niet druk over stenen met verschillende dikte: die kunnen zo worden gelegd dat een gelijkmatig oppervlak ontstaat.

Zicht op de tuin vanaf het huis. Het dwarse muurtje geeft dieptewerking in deze groene tuin.

romantische, oranjegele roos SEDANA. "Die kleur heb ik met opzet gekozen. Hij past bij de romantische sfeer van het koetshuis, maar ook bij de oranjegele plavuizen. In de tuin zijn nog een aantal planten uitgekozen op hun roodachtige bloeikleur, zoals rode venkel en rode vlier: zo komen bestrating en beplanting bij elkaar." ►